

DRAUGAS

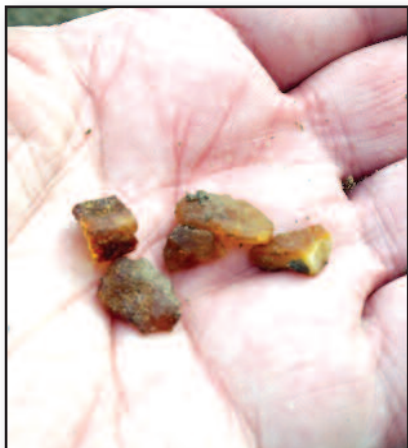
LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, RUGPJŪČIO – AUGUST 2, 2016 • Vol. CVII Nr. 91 Kaina 1 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 08-01-2016

ŠIAME NUMERYJE:

Kur slypi didžiausi
gintaro klodai – 6 psl.

Partizanų vado
Juozo Lukšos-Daumanto
95-metį pasitinkant – 8 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė susitiko su net nespėjusiais persirengti ekspedicijos dalyviais.

Dainiaus Labučio (ELTA) nuotr.

Grįžo „Misijos Sibiras“ dalyviai

Rugpjūčio 1 dienos rytą į Vilnių grįžo šių metų ekspedicijos „Misija Sibiras“ dalyviai.

Ankstų rytą traukiniu iš Rusijos parvažiavusius jaunuolius Vilniaus geležinkelio stotyje pasitikino dešimtys žmonių. Tarp pasitinkančių – ir buvę tremtiniai, kurie tremties takais keliavusius ekspedicijos dalyvius sutiko dainuodami.

Stotyje grįžtančių laukė ir krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, parlamentaras Audronius Ažubalis. Vėliau pirmadienį misijos dalyvius priėmė Prezidentė Dalia Gry-

bauskaitė, pavaišinusi juos savo medumi, šilauogėmis ir obuolių sultimis.

Prieš išvykstant „Misijos Sibiras“ dalyviams Prezidentė buvo perdavusi penkis laiškus, adresuotus Krasnojarsko krašte, Igarkoje gyvenantiems tremtiniams ir jų palikuonims. Misijos dalyviai šalies vadovei parvežė atsakymą, kurį parašė Viktorija Braškytė. Jos laiške rašoma, kad tėčio ir močiutės, kurie buvo ištremti iš Lietuvos į Igarką, nebėra tarp gyvųjų, bet visą Lietuvai skirtą meilę jie perdavė savo įpėdiniams. Savo laišku moteris Prezidentei ir visiems lietuviams siunčia savo širdies šilumą. – 2 psl.

Popiežiaus Pranciškaus Mišiose – 2,5 mln. piligrimų

Šv. Mišiomis jaunimui baigėsi popiežiaus Pranciškaus viešnagė Lenkijoje.

EPA-ELTA nuotr.

Mažiausiai 2,5 mln. piligrimų iš viso pasaulio sekmadienį, paskutinę tarptautinio katalikų jaunimo festivalio Lenkijoje dieną, dalyvavo popiežiaus Pranciškaus aukotose Mišiose.

„Apytiksliai apskaičiavome, kad Mišiose dalyvavo nuo 2,5 iki 3 mln. žmonių“, – agentūrai „AFP“ sakė 2016 metų Pasaulio jaunimo dienos atstovė Anna Chmura.

Popiežius Pranciškus į Lenkiją buvo atvykęs su penkių dienų vizitu. Šeštadienį jis aukojo Mišias Krokuvos šv. Jono Pauliaus II bažnyčioje. Popiežius Jonas Paulius II buvo paskelbtas šventuoju 2014 m. balandį, praėjus vos devyneriems metams po jo mirties. – 3 psl.

Nusakykite žodžių reikšmes ir išvaduokite pasaulį iš pusės jo paklydimų – René Descartes

Lietuvai ir vėl nepasisekė. Jos pašonėje, vos už 30 kilometrų nuo Vilniaus, sparčiai statoma baltarusiška Astravo atominė jėgainė. Ši atominė elektrinė – ypatinga. Nėra jokių garantijų, kad būtų saugi.

Žinoma, absoliučių garantijų duoti niekas negali. Net ir ypač pažangioje bei tvarkingoje Japonijoje žmonės nebuvo apsaugoti nuo nelaimės. Tačiau mes, lietuviai, neturime nė minimalių garantijų, kad baltarusiška atominė jėgainė montuojama griežtai laikantis bent jau minimalių tarptautinių normų. O jei oficialusis Minskas ir duotų visas garantijas, tai ar būsime tokie naivūs ir ak-lai patikėsime diktatoriaus Aliaksandro Lukašenkos garbės žodžiu?

Visiems blaiviai mąstantiems akivaizdu, kad Astravo atominė jėgainė – daugiau politinis, nei ekonominis projektas, kurį Baltarusijai, beje, įpiršo Lietuvai kuo labiau pakenkti trokšantis Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas. Štai tik keletas aki-vaizdžiausių apie Minsko ir Maskvos suokalbį by-lojančių faktų: 2011-aisiais Baltarusijos valstybė su „Rosatom“ antrine įmone pasirašė sutartį dėl mili-jardinės paskolos gavimo, o 2012-aisiais Baltarusi-ja jau džiūgavo iš Rusijos sulaukusi milžiniškos pa-skolos – 10 milijardų JAV dolerių.

Tad Lietuva privalo įsisąmoninti: nuo šiol ji nėra apdrausta nuo Černobylio avarijos košmarų. Ava-rijos atveju pražūtingi radiacijos debesys, papūtus vėjui Vilniaus link, užklotų visą Lietuvą. O kas tada? Tuomet visi, kas pajėgtų, bėgtų, kur akys veda, o kas neturėtų užtektinai finansų ir jėgų pakeisti gyve-namosios vietos, liktų pasmerkti susirgti radiacijos sukeltomis ligomis. Pačiu klaikiausiu atveju Lietuva taptų negyvenama dykra.

Kad toks scenarijus tyčia ar netyčia ruošiamas Lietuvai, neakivaizdžiai byloja Astravo atominės jė-gainės statybos aikštelėje nuolat nutinkančios tech-ninės avarijos. Štai visai neseniai, vos prieš keletą dienų, statybos aikštelėje iš trijų metrų aukščio žė-myn nukrito net 330 tonų sveriantis reaktoriaus kor-pusas. Baltarusijos statybininkai nesugebėjo reak-toriaus korpuso saugiai nuleisti į specialią reakto-riaus salės patalpą. Iškalbinga detalė?

Šių metų balandžio mėnesį Astravo statybos aikštelėje nutiko dar viena, oficialiojo Minsko žo-džiais tariant, „smulkmena“. Ogi sugriuvo būsimo branduolinės priežiūros pastato atraminės konst-rukcijos. Ir vėl – tarsi nieko nebūtų nutikę.

Ar galime manyti, jog daugiau techninių inci-dentų nebūta? Baltarusijos specialiosios tarnybos nuo pašalinių akių šį objektą saugo tikriausiai kur kas rimčiau nei patį perversmų, rinkimų bei vie-šumo bijantį A. Lukašenką.

Be to, Baltarusijos atominės saugos tarnyba mums oficialiai neteikia jokios informacijos, nes, pa-sirodo, nėra tarp Baltarusijos ir Lietuvos pasirašy-to susitarimo dėl prievolės teikti svarbiausias žinias apie statybos ypatumus. Toks susitarimas šiuo metu dar tik kuriamas, dar tik derinamas. Kada bus parengtas, suderintas, – niekas nežino. O jei ir bus pasirašytas, tai kokios garantijos, kad baltarusiai ne-klastos nepalankių techninių duomenų, kaip pa-staruoju metu iškraipo istoriją, savindamiesi Lie-tuvos valdovus ir visą Lietuvos viduramžių valsty-bę?

Tad padėtis – nepavydėtina. Lietuvai prireikė ne vienerių metų, jog suvoktų visus siaubingus niuan-sus. Dėl kai kurių pražiopsojimų esame patys kal-ti. Tenka pripažinti, kad mes, deja, neturime bendros pozicijos dėl Astravo AE. Lietuvos partijų žvilgsniai šią problemą pastebėjo ir vėl tik ...rinkimų į Seimą išvakarėse.

Kada sprogs Astravo atominė jėgainė?

GINTARAS VISOCKAS

Žinoma, konservatorius-krikščionis demokra-tus dera pagirti, kad ėmė rinkti parašus, kurių au-toriai oficialiai ragina Vyriausybę priimti specialius įstatymus, draudžiančius Lietuvoje naudoti Astra-vo AE pagamintą elektros energiją. Tačiau parašų nebuvo labai daug surinkta. Nesurinkta nė šimto tūkstančių. Taigi būsimasis Seimas privalės svars-tyti Elektros energetikos sistemos bei elektros ener-gijos rinkos apsaugos įstatymo projektą. Ir vis dėl-to svarstyti galės atmetinai. Jei parašų būtų surikta žymiai daugiau, pavyzdžiui, apie pusę milijono, tada naujasis Seimas būtų įpareigotas rimčiau „kibti į darbą“.

Be to, net ir įteisinus šį draudimą dar reikia su-laukti kaimyninių valstybių pritarimo. O jos, ne-paisant padorumo ir solidarumo, gali nepalaikyti mūsų iniciatyvos. Juk radioaktyvieji Astravo de-besys Latvijai ir Estijai mažiau pavojingi nei mums. Vakarų ir Vidurio Europai ši bėda išvis neį-domi.

Jei jau būsime visiškai sąžiningi, 2008-ųjų ru-denį rinkimus laimėjęs Andrius Kubilius kūrė savąjį energetinį projektą drauge su pažangia, perspekty-va ir maksimaliai saugia japonų „Hitachi“ firma. Deja, tiek kairieji, tiek visuomenininkai tada prie-šinosi šiam išmintingam žingsniui. Dabartinio kai-riųjų premjero Algirdo Butkevičiaus priekaištai tuo-metinei A. Kubiliaus Vyriausybei, esą konservato-riai nieko patys anuomet nedarė, – iš piršto laužti.

Kad šiandien neturime savosios AE ir tuo pačiu sudarėme galimybę baltar-usiams statyti savąją, – konservatoriai mažiausiai kalti. Tiesiog tuomet derėjo konservatorius palaikyti, ir šiandien turėtume kiek kitokią panoramą.

Deja, taip neatsitiko. Todėl taiklus buvusio ilgamečio Valstybinės atomi-nės energetikos saugos inspekcijos vadovo Sauliaus Kuto pastebėjimas: „politikai energetiką išnaudoja sa-viems tikslams“.

Ypač mums pakenkė kai kurių visuomenininkų, įskaitant ir tautininkus, stumtas bei palaikytas re-ferendumas, ar mums reikalinga nuosava atominė jėgainė. Atsitiko taip, kaip atsitinka ir tiems, kurie pagaili pinigų savoms ginkluotosioms pajėgoms: „ne-nori maitinti savos kariuomenės, tai maitinsi sve-timą“.

Vilniaus Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius Ramūnas Vilpišauskas televizijai LRT pateikė patarimų, kaip galima iš-narplioti Lietuvai mirtiną pavojų keliantį „atominį galvosūkį“. Taip, tradicinės kaltųjų paieškos naudos atneš mažai. Taip, reikia ieškoti politiškai neutra-laus žmogaus, kuriuo pasitikėtų visi pagrindiniai veikėjai Lietuvoje, ir jis galėtų į savo rankas perimti gyvybiškai svarbios problemos kontroliavimą...

Bet kur tas neutralus žmogus, kuriuo pasitikė-tų pagrindiniai Lietuvos politikos žaidėjai? Lietuvos spaudoje padaugėjo priminimų, jog 2008-aisiais me-tais Aleksandro Abišalos komisija beveik metus tru-kusio darbo su Europos Komisija ir didžiosiomis Eu-ropos Sąjungos šalimis bei narėmis įrodė realią ener-gijos tiekimo saugumo grėsmę Lietuvai. Tąsyk Bal-tijos šalys įvardintos kaip energetinės salos, pa-rengtas „Baltijos energetikos rinkos jungčių planas“, rastas net finansavimas...

Tad gal ir šį sykį rasime išeitį? Gal vis tik Ast-ravo monstras nesprogs?

Grižo „Misijos Sibiras“ dalyviai

Atkelta iš 1 psl.

„Tai, ką daro ‘Misija Sibiras’, turi ilgaamžę, simbolinę prasmę. Šios ekspedicijos savyje su-kaupia didelį patriotizmo užtaisą, jos prisideda prie mūsų identiteto išsaugojimo. Dabar svarbu perduoti šį stiprybės ir pasididžiavimo Lietuva jausmą kuo plačiau“, – sakė D. Grybauskaitė.

Pasak šalies vadovės, pasibaigus vienam mi-sijos etapui, prasideda kitas, ne mažiau atsaka-kingas. Tai - užduotis dalytis ekspedicijoje gau-tomis žiniomis ir išpūdžiais apie Lietuvos žmo-nių tremtį, kalbėtis su moksleiviais, savo ben-draamžiais apie įgytą patirtį.

Liepos viduryje į Igarką už Šiaurinio po-liarinio rato išvykę jaunuoliai ten tvarkė lietu-vių tremtinių kapus. Anksčiau ekspedicijų metu paprastai keliaudavę po įvairius Rusijos miestus ir tvarkę daug kapinių, šiemet „Misijos Sibiras“ dalyviai savaite praleido vienose kapinėse Igar-koje, kur, vietinių teigimu, palaidota mažiausiai 500 lietuvių.

Igarkos kapinės yra didžiausios kapinės Sibire – apie vieno hektaro ploto. Per savaitę „Mi-sijos Sibiras“ dalyviai sutvarkė šią kapavietę, at-statė nuvirtusius ir pastatė devynis naujus kry-žius.

„Kas įdomiausia, kad mes medieną turėjo-me organizuoti iš Krasnojarsko, kuris buvo už

Iš ekspedicijos „Misija Sibiras“ sugrįžę dalyviai Prezi-dentei D. Grybauskaitei perdavė laišką.

1,7 tūkst. kilometrų nuo Igarkos. Tremtiniai savo laiku Igarkoje dirbo vienoje iš didžiausių lentpjūvių, tačiau dabar ten nieko nelikę, viskas bankrutavę“, – sakė ekspedicijos vadovas Ar-noldas Fokas.

Ekspedicija „Misija Sibiras“ vyko jau vie-nuoliktus metus. Organizatorių teigimu, no-rinčiųjų dalyvauti ekspedicijoje kasmet daugė-ja. Šiemet dalyvauti ekspedicijoje norą buvo pa-reiškę 800 dalyvių, iš jų atrinkti 16.

Sovietinės okupacijos metu iš Lietuvos į tremtį ir lagerius buvo ištremta daugiau nei 280 tūkst. žmonių.

BNS

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00
į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00
į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiame.
„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Administracija –
skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.
Nepanaudotų straipsnių nesaugojame.

Pagal „Tarp pilkų debesų” romaną kuriamas filmas – „Oskarui” nominuotos montažo režisierės rankose

Filmavimo akimirkos – kadrai iš būsimo filmo.

„Tarp pilkų debesų” filmavimo grupės nuotraukos

ANDRĖ BALŽEKIENĖ

Rūtos Šepetys romaną „Tarp pilkų debesų” apie lietuvių tremtį į Sibirą jau išleistas daugiau nei 50 šalių. Viena iš jų – tolimoji Australija, kuri su šia istorija nuo šiol turės ir daugiau sąsajų. Būtent čia „Oskarui” nominuotos montažo režisierės Veronikos Jenet rankose gimsta pagal romaną kuriamas filmas.

Veronika Jenet gimė Vokietijoje, tačiau jau 25-erius metus gyvena Australijoje. Jos filmų sąrašas – darbas su filmais, kuriuose vaidino aktoriai Nicole Kidman, Kate Winslet, Harvey Keitel bei žinomiausiais australų režisieriais Jane Campion ir Phillip Noyce.

Būtent Veronikos Jenet montažinėje gimė J. Campion drama „Pianinas”, už kurią ji nominuota „Oskarui”. Nors tąkart šio apdovanojimo montažo režisierė nepelnė, „Pianinas” įvertintas 3 „Oskarais” už aktorinį darbą ir scenarijų. Su Jane Campion, dukart „Auksine palmės šakele” apdovanota režisierė, V. Jenet dirbo ne sykį: ji montavo „Moters portretą” („Portrait of a Lady”) ir „Šventas kūnas” („Holy Smoke”).

„Veroniką Jenet susiradau pamatęs jos darbą dramoje ‘Lore’. Šis filmas, pasakojantis apie penkiolikmetę vokiečių paauglę Antrojo pasaulinio karo metais, mane ne sykį įkvėpė kuriant ‘Tarp pilkų debesų’. Drama laimėjo tikriausiai visus įmanomus Australijos kino apdovanojimus ir buvo įvertinta kritikų už pribloškiantį vizualumą. Veronikos, kaip montažo režisierės, indėlis yra didžiulis, ji puikiai jaučia šią istoriją, taigi džiau-giuosi, kad su mumis dirba tokio kalibro profesionalė”, – sako filmo „Tarp pilkų debesų” režisierius Marius Markevičius.

Režisierius tikisi pirmąją filmo versiją baigti ankstyvą rudenį: „Su ja bandysime patekti į tarptautinius festivalius, o galutinai filmas bus baigtas 2017-ųjų pradžioje”.

„Tarp pilkų debesų” pasakoja jaunos merginos Linos, kartu su šeima 1941-aisiais ištremiamos į Sibirą, istoriją. Nežmoniškose ir sudėtingose sąlygose paauglė subręsta kaip asmenybė: tremtyje išgyvenanti artimųjų netektį, ji čia sutinka pirmąją meilę.

Režisierius Marius Markevičius

„Tarp pilkų debesų” kuria tarptautinė Lietuvos, JAV ir D. Britanijos prodiuserių komanda. Birželio viduryje baigto filmuoti filmo režisierius – Los Angeles gimęs ir užaugęs Marius Markevičius, žinomas filmo „Kita svajonių komanda” režisierius. Planuojama, kad „Tarp pilkų debesų” kino teatruose pasirodys 2017 m. Filme vaidina užsienio ir lietuvių aktoriai: Bel Powley „The Diary of a Teenage Girl” („Paauglės dienoraštis”), Lisa Loven Kongsli („Force Majeure”), iš „Vikingų” seriale pažįstamas Peter Franzén, geriausiu JAV serialu „Auksiniuose gaubliuose” pripažinto „Mr. Robot” aktorius Martin Wallström, Aistė Diržiūtė, Gabija Jaraminaitė, Darius Meškauskas, Ramūnas Cicėnas ir kiti.

„Tarp pilkų debesų” Facebook paskyra: [https:// www.facebook.com/TarpPilkudebesu/](https://www.facebook.com/TarpPilkudebesu/)

„Tarp pilkų debesų” Instagram paskyra: [https:// www.instagram.com/tarppilkudebesu/](https://www.instagram.com/tarppilkudebesu/)

Popiežiaus Pranciškaus Mišios

Popiežius Pranciškus aukėjo Mišias Krokvos šv. Jono Pauliaus II bažnyčioje.

EPA-ELTA nuotr.

Atkelta iš 1 psl.

Penktadienį popiežius Pranciškus apsilankė buvusioje Aušvico-Birkenau koncentracijos stovykloje. Čia įrengto muziejaus memorialinėje knygoje jis paliko lakonišką, bet jaudinantį įrašą: „Viešpatie, pasigailėk savo žmonių! Viešpatie, atleisk už tuos žiaurumus!”.

Grįždamas į Romą popiežius Pranciškus sekmadienį sakė, kad neteisinga tapatinti islamą su smurtu, o socialinė neteisybė ir pinigų garbinimas yra vienos pagrindinių terorizmo priežasčių.

„Manau neteisinga tapatinti islamą su smurtu. Tai neteisinga ir tai nėra tiesa”, – po penkias dienas trukusio vizito Lenkijoje atgal į Romą skrisdamas sakė popiežius, atsisakydamas į klausimą dėl Romos katalikų kunigo nužudymo liepos 26-ąją.

„Manau, kad beveik visose religijose visados yra maža fundamentalistų grupė. Nenoriu kalbėti apie islamo

smurtą, nes kiekvieną dieną skaitydamas laikraščius matau apie smurtą čia, Italijoje, – kažkas nužudė savo merginą, kažkas – savo anytą. Jei kalbu apie islamo smurtą, turiu kalbėti ir apie katalikų smurtą”, – mintis dėstė popiežius.

Popiežiaus manymu, yra daugybė terorizmo priežasčių. „Žinau, kad pavojinga tai sakyti, tačiau terorizmas auga, kai nėra jokio kito pasirinkimo, o pinigai, bet ne žmonės, yra sudievinami ir laikomi pasaulio ekonomikos centru. Tai pirmoji terorizmo forma, pagrindinis terorizmas prieš visą žmoniją”, – pridūrė popiežius.

Pranciškus teigė, kad kunigo nužudymas ir kitos atakos įrodo, kad pasaulyje vyksta karas, tačiau karo priežastis nėra religija. Pranciškaus nuomone, ekonominių galimybių trūkumas Europoje jauniems žmonėms taip pat gali būti kaltinamas dėl terorizmo.

ELTA

Pagerbta jaunoji vertėja

JAV rašytojos Lonnettos M. Taylor-Gaines knygos „Fia ir drugelis“ sutiktuvės

Leila Nicole su savo tėveliais Dariumi ir Jolanta Mosteikomis Vaikų literatūros muziejuje Rengėjų nuotraukos

Leila Nicole Mosteika pasirašo savo verstą knygėlę vaikų rašytojai iš Kauno V. Bubnienėi.

DALIA POŠKIENĖ

Vasara, atostogų metas, regis – ir didelis, ir mažas ištrūksta iš miesto į gamtą, į keliones, tačiau Maironio lietuvių literatūros muziejaus padalinyje Vaikų literatūros muziejuje Kaune visada sutiksi lankytojų, svečių. Visą vasarą čia veikia tarptautinio poezijos pavasario festivalio – vaikų knygos šventės iš A. Matučio gimtinės vaikų piešinių paroda „Neparašytas eilėraštis“. Piešinius kūrė Vilniaus Genio pradinės mokyklos ir Ozo, Aušrelės lopšelių – darželių vaikai. Parodos kuratorė – LUMA Vilniaus skyriaus pirmininkė Eglė Prieskienienė.

Ir ne tik parodų aplankyti čia renkasi svečiai. Jau daug metų Lietuvos universitetų moterų asociacija (LUMA) ir XXVII knygos mėgėjų draugija kaip partneriai drauge organizuoja knygų sutiktuves, rengia tradicines Šiaurės šalių bibliotekų savaites, vaikų knygos šventes. Ir šį kartą organizuotas neįprastas susitikimas su viešnia iš JAV. Tai – Leila Nicole Mosteika – Englewood Cliffs miesto (New Jersey valstija) Dwight Englewood mokyklos devintos klasės moksleivė. Kartu su broliu Andriumi ir tėvais – Dariumi ir Jolanta Mosteikomis atvyksta į Lietuvą. Šiais metais Lietuvos vaikams svečiai atvežė dovaną – Leilos išverstą pasakotojos ir rašytojos dr. Lonnettos Taylor-Gaines knygą „Fia and the butterfly“ į lietuvių kalbą – „Fia ir drugelis“. Jaunoji vertėja nuo pat mažų dienų domisi kalbomis, moderniais šokiais, skaito knygas, sportuoja. Leilos išversta knyga – siekiamybė padėti vaikams, su kuriais mielai bendrauja. Septyniomis istorijomis, kaip rašo knygos autorė: „Norėjau sudominti ne tik

jaunimą, bet ir tuos, kuriems rūpi afroamerikiečių istorija. Taip pat norėjau pasidalinti tomis vertybėmis, kurias, kaip juodaodė amerikietė įgavau augdama Pilietinių teisių judėjimo metu. Šių vertybių pagrindas – tikėjimas ir bendruomenė“. Autorės knygoje papasakotos istorijos verčia susimąstyti apie gyvenimą, apie tai, kaip suvokti supantį pasaulį ir išmokti būti geresniais. Lonnetta M. Taylor-Gaines rašo: „Aš turiu svajonę, kad mano knyga „Fia ir drugelis: 7 istorijos charakterio ugdymui“ plėsis toliau ir taps iliustracinėmis knygomis ne tik mokyklinio amžiaus, bet ir kitiems jauniems skaitytojams, žurnalais, muzikiniais ir teatriniais pasirodymais, CDs, DVDs, žaidimais, lėlėmis... ir naujomis istorijomis! Svajokite su manimi!“

Tuo galėjome įsitikinti pasiklausę LUMA narės Vidos Gričenės skaitymo, svečių pasakojimo.

Susitikime dalyvavę Leilos tėvai papasakojo apie vaikų auklėjimą, švietimą, valstybines ir privačias mokyklas, apie tėvų investicijas į vaikų ateitį. Dariaus ir Jolantos Mosteikų šeima jau treji metai savo lėšas panaudoja labdariniams darbams Lietuvos vaikų globos institucijose: viešojoje įstaigoje „Vilniaus SOS kaimas“, Domeikavos Vaiko tėviškės namų šeimynoje. Praėjusią vasarą Dariaus ir Jolantos dukra Leila Nicole visą savaitę „savanoriavo“ Noreikiškių lopšelyje-darželyje „Ažuolėlis“. Ji su vaikučiais spalvino iš JAV

atsivežtas knygeles, dalyvavo vaikučių pasivaikščiavimoose po gražųjį Noreikiškių parką, mokydama vaikučius anglų kalbos.

Literatūros rytmetyje dalyvavo ir kauniečiai kūrėjai – poetės Zenė Sadauskaitė, Vida Bubnienė. Jos paskaitė savo kūrybos pluoštelį, pasikeitė dovanomis. Muziejaus vadovė Daiva Šarkanauskaitė supažindino su muziejaus veikla, turtingomis ekspozicijomis, parodomis. Įsimintiniausia svečiams ir rengėjams buvo „Kelionė į Tandadriką kosminiu laivu“. Poetės, vaikų rašytojos Vytutės Žilinskaitės knygos motyvais, sumanių muziejininkų ir dailininkų sukurtas pasakiškas pasaulis pakviečia susimąstyti, pasvajoti, išbandyti.

Patirtais išpūdziais muziejuje džiaugėsi ir svečiai, ir muziejun susirinkę kauniečiai.

Šio renginio organizatoriai – XXVII knygos mėgėjų draugija, jos pirmininkė ir Valdybos narys, Lietuvos kultūros darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas Juozas Rimkus supažindino su Lietuvos kūrėjais vaikams.

Atsisveikinome, palinkėję praleisti vasarą su knyga.

Dalia Poškienė – XXVII knygos mėgėjų draugijos pirmininkė, Lietuvos universitetų moterų asociacijos (LUMA) prezidentė.

Renginio dalyviai džiaugiasi jaunosios vertėjos dovanomis.

PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME „DRAUGĄ“! 773-585-9500

4545 W. 63 St., Chicago, IL 60629 www.draugas.org

Į gegužinę – skrybėlėti!

DALIA KAVALIAUSKIENĖ

Liepos 10 d. Lemonte prie Pasaulio lietuvių centro esančiame sodelyje skambėjo muzika, sukosi poros, o aplinkui vaikščiojo skrybėlėtos damos ir ponai. JAV LB Lemonto apylinkės valdyba ir PLC tą dieną organizavo gegužinę. Šį kartą šventė buvo kiek neįprasta, nes visi dalyviai buvo kviečiami dalyvauti gražiausios skrybėlės konkurse. Turime pasidžiaugti, kad dauguma atsiliepė į kvietimą. O skrybėlių buvo pačių įvairiausių – nuo paprasčiausių, pirktų už dolerį, iki pagamintų savomis rankomis, su gėlių puokštelėmis, drugeliais ir paukščiais.

Pradžioje susirinkusieji pasistiprino „Racine Bakery” pagamintais lietuviškais patiekalais – kukuliais bei kugeliu, išgėrė kavos, gardžiovosi pyragais, atsigaivino alumi ir kokteiliais. Gegužinės dalyvius linksmo puikusis „Kauko” ansamblis (Jūratė ir Rimas Grabliauskai), todėl kojos pačios kilnojosi. Aikštelėje netrūkusi pradėjo sukotis poros.

Pačiame šventės įkarštyje prasidėjo skrybėlių konkursas, kuriame galėjo dalyvauti kiekvienas, kuris ant savo galvos turėjo bet kokią galvos apdangalą. Konkurso dalyviai pademonstravo savo skrybėles, kartu sušoko kelis šokius ir galiausiai žiūrovai plovimais išrinko dvi jiems labiausiai patikusias skrybėles – prizus gavo R. Povilaitis už savo „Ūkininko skrybėlę”, kurią tvirtino atsivežęs iš Lietuvos ir B. Boržovienė, kuri savo drugeliais ir paukščiais papuoštą galvos apdangalą pavadino „Laukų gėlė”.

Savo sukurtų skrybėlių kolekciją demonstravo menininkė Raimonda Daras. Ji susirinkusiems pasakojo, kad mintis sukurti skrybėles kilo pamąčius, kaip kažkokie amerikiečiai vežasi savo gyvus paukščius, pritvirtintus ant skrybėlių. Raimonda sukūrė nemažai skrybėlių, ant kurių viršaus papuldė dirbtinius paukščius. Jos darbai, kuriuos pademonstruoti sutiko renginyje dalyvavusios moterys, sužavėjo visus dalyvius.

Oras renginiui pasitaikė puikus, žmonių susi-

Raimonda Daras (v.) pristatė savo sukurtų skrybėlių kolekciją.

Dalios Kavaliauskienės nuotraukos

Norinčių dalyvavo skrybėlių konkurse netrūko.

Renginio organizatoriai – JAV LB Lemonto apylinkės valdybos nariai (iš k.): D. Kavaliauskienė, N. Stančiauskienė, S. Kerelytė, R. Žiuraitytė-Lange, M. Boharevičienė, V. Jagminas, V. Valaitytė.

rinko nemažai, vyko loterija, kurioje kiekvienas galėjo laimėti didesnių ar mažesnių prizų. Vyko nedidelė mugė, kurioje, be kita ko, buvo galima įsigyti puikių stiklo papuošalų, kuriuos gamina Evelina Mayer.

Renginio organizatoriai dėkoja Raimondai Daras

už nuostabią skrybėlių kolekciją. „Racine Bakery” už skanų lietuvišką maistą, muzikantams Jūratei ir Rimui Grabliauskams už linksmą muziką, visiems, kurie paaukojo prizų loterijai, pagelbėjo renginio metu dalinant maistą ir visiems, kurie dalyvavo skrybėlių konkurse.

Paskirtos LKMA dr. Kriaučiūno stipendijos

Augustė Žičkytė

Laurynas Peluritis „Naujasis židinys” nuotr.

Karolina Repečkaitė

VU nuotr.

Kasmet JAV Lietuvių katalikų mokslo akademija (LKMA) paskiria stipendijas studentams, baigusiems universitetą ir norintiems įsigyti aukštesnį laipsnį. Šiais 2016 metais JAV LKMA paskyrė devynias stipendijas. Dr. Kriaučiūno stipendijos skirstymo komisija nusprendė turimas lėšas padalinti taip: Augustei Žičkytei, siekiančiai Religinio švietimo doktorato Vytauto Didžiojo universitete. Ji domisi Tomo Mertono kūryba.

Indrei Zapolskytei, ruošiančiai Teologijos magistrą Tarptautiniame teologijos institute Austrijoje. LKMA jau ketvirtus metus remia Indrės studijas Austrijoje.

Laurynui Peluričiui, siekiančiam Filosofijos doktorato Vilniaus universitete. Jis taip pat yra „Naujojo Židinio-Aidų” jaunesnysis redaktorius.

Laurai Nacytei, siekiančiai Globalaus saugumo magistro bei doktorato Glazgo universitete Škotijoje.

Karolinai Repečkaitei, siekiančiai Literatūros antropologijos ir kultūros magistro Vilniaus universitete. LKMA jau antrus metus remia Karolinos studijas.

Jolantai Budzinauskienei, siekiančiai įsigyti Sveikatos psichologijos magistro diplomą Vytauto Didžiojo universitete. LKMA jau antrus metus remia Jolantos studijas.

Dovilei Kačiulytei, siekiančiai įsigyti Visuomenės sveikatos vadybos doktoratą Lietuvos Sveikatos Mokslų universitete.

Justei Milušauskienei, siekiančiai Teologijos doktorato Vytauto Didžiojo universitete, kur ji taip pat ir dėsto. Ji taipogi prisideda prie Marijos radijo laidų kūrimo. Kun.

dr. Arvydas Kasčiukaitis, VDU Katalikų teologijos fakulteto dėstytojas, ją rekomenduodamas taip rašo: „Šiame darbe ji puikiai panaudoja savo ilgametę žurnalistinę patirtį, teologinį išsilavinimą, asmenines savybes ir pasišventimą Bažnyčios reikmėms.”

Miglei Miliūnaitei, siekiančiai Religijos magistro Vilniaus universitete.

JAV Lietuvių katalikų mokslo akademija (LKMA) jau daugiau, nei dešimt metų skirsto stipendijas iš dr. Kriaučiūno stipendijų fondo. Šiais metais vertinimo komisiją sudarė JAV LKMA valdybos narys Saulius Kuprys, JD, bei JAV LKMA nariai Rimas Černius, JD, ir dr. Roma Olšauskaitė-Kuprienė.

Dr. Mirga Girniuvienė
LKMA pirmininkė

Gintaro kombinate dabar dirba apie 500 žmonių.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

Ten, kur slypi didžiausi gintaro klodai pasaulyje

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Daugelis, laikydamas rankose puošnų gintarinį papuošalą, karolius ar auskarus net neįsivaizduoja, iš kur jie atsiradę. Labai didelė tikimybė, kad yra iš kaimyninės Lietuvos Karaliaučiaus (Kaliningrado) srities, kur nedideliame miestelyje prie Baltijos jūros, anksčiau vadintame Palmininkais, o rusų pervadintame Jantarnyje iškasama apie 90 procentų viso pasaulio gintaro. Jo ten dar slypi tiek, kad užteks keliems šimtams artimiečių metų. „Draugo“ žurnalistas seniai ruošėsi apsilankyti šioje vietoje, ir pagaliau tai pavyko padaryti.

Nedidelis, vos daugiau nei penkis tūkstančius gyventojų turintis Jantarnys, Rytų Prūsijoje vadintas Palmninkenu, o mažosios Lietuvos gyventojams žinomas kaip Palmininkai arba Palvininkai gal būtų visai negirdėtas, jei ne gintaras, kurio klodai slypi čia tūkstančius metų. Miestelis iš pirmo žvilgsnio primena apleistą užkampį, kokių pilna Rusijos platybėse. Tačiau būtent čia, penkiasdešimties metrų gylyje, glūdi beveik visos planetos gintaro atsargos.

Žinoma, tai vienas labiausiai saugomų objektų Rusijoje. Gamyklą supa aukštos tvoros, ir anksčiau patekti čia apskritai nebuvo įmanoma, bet pastaraisiais metais turistai už 180 rublių (maždaug 2,8 dolerio) mokestį gali iš tolo apžiūrėti gintaro karjerus bei neseniai specialioje apžvalgos aikštelėje atsiradusią gintaro piramidę. Iki karjero nuo paties kombinato tenka eiti apie kilometrą per negyvenamą teritoriją, apaugusią krūmokšniais, kai net negali įtarti, kokie lobiai slypi visai šalia.

Nuo apžvalgos aikštelės puikiai matyti gintaro karjerai ir juose dirbantys ekskavatoriai bei žmonės. Čia pat yra įrengta įdomi gintaro piramidė, kuri buvo pastatyta 2012 metais. Ji yra 3,3 metrų aukščio, visos keturios sienos padengtos storu gintaro sluoksniu, kurio iš viso sunaudota net 800 kilogramų. Yra paskaičiuota kad jeigu iš tokio kiekio būtų suverti karoliai, jų ilgis sudarytų apie 8 kilometrus. Piramidės viduje gali tilpti 10–12 žmonių, joje yra ištis ypatinga atmosfera, nes gintaras veikia labai raminančiai.

Šioje aikštelėje yra ir nedidelis plotas, į kurį atvežama žemės iš karjero su gintaro trupinėliais joje. Kiekvienas norintis gali pasiimti kastuvą ir pabandyti rasti gintaro gabalėlių. Jų ištis yra, ir tuos saulės lašelius itin smagu atrasti vaikams, kurie čia kasa savo mažais žaisliniais kastuvėliais.

Gintaro vardą vietiniai žmonės taria su pagarba. Dar neseniai, prieš porą ar daugiau dešimtmečių fabrike dirbo apie 2 000 žmonių, dabar jų čia likę apie 500, nes fabrikas 2002 metais bankrutavo, buvo

visiškai neaiški jo ateitis. Čia liedami prakaitą kasykloje vyrai dirba visą parą, o fiziškai sunkus darbas leidžia neblogai užsidirbti – sakoma, kad mėnesio alga kombinate gerokai viršija vidutinį šalies atlyginimą.

Per metus dabar čia iškasama apie 300–350 tonų gintaro. Palmininkai, arba dabartinis Jantarnys – vienintelė vieta, kur gintaras išgaunamas atviru būdu ekskavatoriais. Pirmiausia nukasamas viršutinis grunto sluoksnis, kuriame gintaro nėra, nes jis dažniausiai randamas apie 50 metrų gylyje.

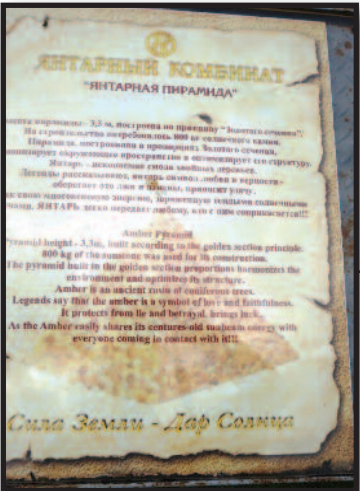
Pasiekti gintaro gabalėlius rankomis dirbantiesiems čia nėra jokių galimybių, nes žemės masė su iškastais įvairaus dydžio šio mineralo gabalais toliau

keliauja vamzdžiais.

Iškastas gintaras atskiriamas ir plaunamas sūriu vandeniu keturis kartus, nes tokiame vandenyje gintaras neskęsta. Stambesni gintaro gabalai atskiriami specialiais filtrais, geltonasis auksas išrūšiuojamas į keturias grupes pagal dydį, o parduodamas supakuotas po 8 kilogramus svorio. Teigiama, kad apie 90 procentų Palmininkų karjere iškaskamo gintaro iškeliauja į Lietuvą, dalis parduodama Rusijos rinkoje.

Prognozuojamos gintaro atsargos šiame kombinato eksploatuojamame telkinyje yra apie 300 000 tonų. Kiek tai yra, galima tik įsivaizduoti, turint galvoje, kad per metus iškasama iki 350 tonų žaliavinio gintaro.

Baltijos gintaras tarptautinėje prekyboje naudotas dar antikos laikais, o garsusis Gintaro kelias ėjo iš Baltijos į Viduržemio jūrą. XIII–XVI amžiais gintaras buvo kryžiuočių ordino nuosavybė, tada už jo rinkimą žmonėms buvo skiriama mirties bausmė.

Piramidei sunaudota 500 kilogramų gintaro.

Pasikasuk galima rasti gintaro gabalėlių ir patiems.

Ilgai šis gintaro kasybos kombinas tiesiog merdėjo, o prie valdymo sto-

Kažkada buvusių labai stiprių audrų metu į krantą išmetami labai dideli kiekiai gintaro. Itin daug jo buvo išmesta 1862 ir 1914 metais. Yra apskaičiuota, kad iš viso Baltijos pajūryje vietos gyventojai per šimtmečius yra surinkę apie 125 milijonus kilogramų gintaro. Jo dydis – labai įvairus, Rytų Prūsijoje praėjusio šimtmečio pradžioje buvo rasti gintaro gabalai, sveriantys 12 ir 9,7 kilogramo. Karaliaučiaus gintaro muziejuje yra saugomas gintaro akmuo, vadinamas „Jūrtės ašara“ – jo svoris 4,28 kilogramo.

Vieta, kur susitinka JAV lietuviai

DRAUGAS

Seniausias lietuviškas laikraštis pasaulyje
Leidžiamas nuo 1909 m.
Sužinokite vienas apie kitą
Susipažinkite su lietuviška veikla – nuo vandenyno iki vandenyno
XXI a. „Draugas“ – laikraštis jums!

The image shows three overlapping copies of the "Draugas" newspaper. The top copy features a large photo of a group of people standing outdoors. Below it, there are several smaller photos and columns of text. The middle copy shows a photo of a church building and another of a person's face. The bottom copy displays a photo of a group of people in formal attire. Each copy has the title "DRAUGAS" at the top.

Išleina tris kartus per savaitę
– antradienį, ketvirtadienį ir šeštadienį
www.draugas.org

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPOS SĄJUNGĄ

+ Ukraina, Baltarusija,
Moldova, Rusija

**Greičiausi
pristatymo terminai**

**Kiekviena dėžė nemokamai
apdrausta \$100**

Siūlome automobilių
gabenimą į visas pasaulio
salis, automobilių pirkimą
iš visų JAV aukcionų,
asmens turto
perkaustymą

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų
630-774-2136

Seikite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas

8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūla

6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Florist Queen

1620 Peblewood Lane Naperville, IL 60563
Tel: 630-450-2014

Eurus Deli

22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Bismed

360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal

188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance

5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network

6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Grantex

704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Atlantic Express Chicago

2715 W. 71 St. Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-2655

Harvest Fresh

(Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Heights, IL 60004
Tel: 224-625-0331

Real Exterior

3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza

9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-999-9866

Galen Caves

6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užteiga

6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Bismed 2

4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-655-2430

Kalyra

338 S. Rohlfing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA

2207 W. Chicago Ave. Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9779

Nijolė Bražėnaitė-Lukšienė Paronetto

Nepaprastas žmogus buvo Juozas

2016 m. rugpjūčio 10 d. legendiniam partizanų vadui Juozui Lukšai-Daumantui būtų sukakę 95-eri. Ir jau 65-eri, kai jo nebėra. Jis žuvo jaunas (jam tebuvo 30) ir labai įsimylėjęs – Lietuvą ir lietuvių Paryžiuje. Džiaugiamės turėdami progos pakalbinti tą lietuvių, vėliau žmoną, o netrukus ir jauną našlę Nijolę Bražėnaitę-Lukšienę (dabar gyvenančią New Yorke), ir pasiteirauti jos apie Daumanto Paryžiaus laikotarpį, kurio gal net vienintelė liudininkė ji likusi. Tuomet, 1948 m., jis Lietuvos partizanų vadovybės buvo antrą kartą išsiųstas už „geležinės uždangos“, į Vakarus, pranešti apie žiaurią okupaciją Lietuvoje ir užtikrinti paramą pasipriešinimo judėjimui (1950 m. jis grįžo į Lietuvą ir buvo išduotas). Nors šio laikotarpio Daumanto mintys atsispin-di jo laiškuose Nijolei, pastarąjį kartą išleistuose knyga „Laiškai mylimosioms“ Lietuvoje, bet ir perskačius knygą vis dar kyla klausimų. Kaip gerai, kad dar yra ko paklausti.

– Jums rašytuose laiškuose, atspausdintuose knygoje „Laiškai mylimosioms“, Juozas Lukša yra labai jausmingas, žodingas, kartais filosofiškas, kartais sentimentalus. O koks jis buvo gyvenime Jūsų pažinties metu?

– Prieš atsakydama į Jūsų klausimą norėčiau papasakoti, kaip atsirado ši knyga. Juozas man daug kartų buvo sakęs, kad sunaikinčiau jo laiškus, nes bijojo, kad jie nepatektų į nepageidaujamas rankas. To padaryti aš tiesiog negalėjau. Jo laiškus laikiau paslėpusi, ir niekas apie juos nežinojo. Jų skaityti po mūsų paskutinio atsisveikinimo irgi negalėjau, nes nedrįsau vėl atverti niekad negalinčią užgyti žaizdą. Po jo skrydžio atgal į Lietuvą ir beviltiško laukimo žinių apie jo likimą praėjo daug metų. 1977 m. buvo rengiami jo žūties 25 metų minėjimai Čikagoje ir Toronte. Tada buvau paprašyta ką nors apie jį papasakoti. Tik tada pirmą kartą drįsau ištraukti jo laiškus, nes žinojau, kad juose, šalia man asmeniškai rašytų žodžių, buvo išreikšta daug minčių, susijusių su Lietuva. Man atrodė, kad jo laišku ištraukų skaitymas iškels jo galias mintis apie kovą už laisvę, parodys jo nepaprastą meilę Lietuvai bei jo sielvartą, susijusį su Lietuvos kančia. Šios minėjime panaudotos laišku ištraukos buvo paskelbtos JAV ir Kanados išeivijos, vėliau laisvos Lietuvos spaudoje.

Žinia, kad tie laišškai egzistuoja, daugeliui davė mintį, kad jų rinkinys turėtų būti išleistas. Buvau pakartotinai prašyta su tuo sutikti, bet man atrodė, kad tai galėtų būti padaryta tik po mano mirties, kaip yra daroma panašiais atvejais. Tik primygtinai prašoma, kad tokių laišku išleidimas yra ne mano asmeniškasis reikalas, nes juos turėtų perskaityti mūsų jaunimas ir pajusti, suprasti, kokią didelę asmeninę auką ant Lietuvos laisvės aukuro sudėjo ne tik Juozas, bet ir kiti kovotojai, aš galų gale sutikau padaryti jo laišku kopijas ir perduoti Lietuviai fronto bičiulių komisijai, kuri ypač buvo suinteresuota jų išleidimu. Nežinau ir dabar, ar nenusikaltau Juozui, leisdamas tai padaryti. Praėjo dar keli metai, kol knyga buvo išleista. Ji susilaukė keturių leidimų, paskutinis buvo išleistas Lietuvos švietimo ministerijos 2007 m. Vaivos Vėbraitės-Gust pastangomis. Gabrielius Žemkalnis sugalvojo jai pavadinimą: „Laiškai mylimosioms“, nes, anot jo, tie laišškai buvo rašyti Lietuvai ir man.

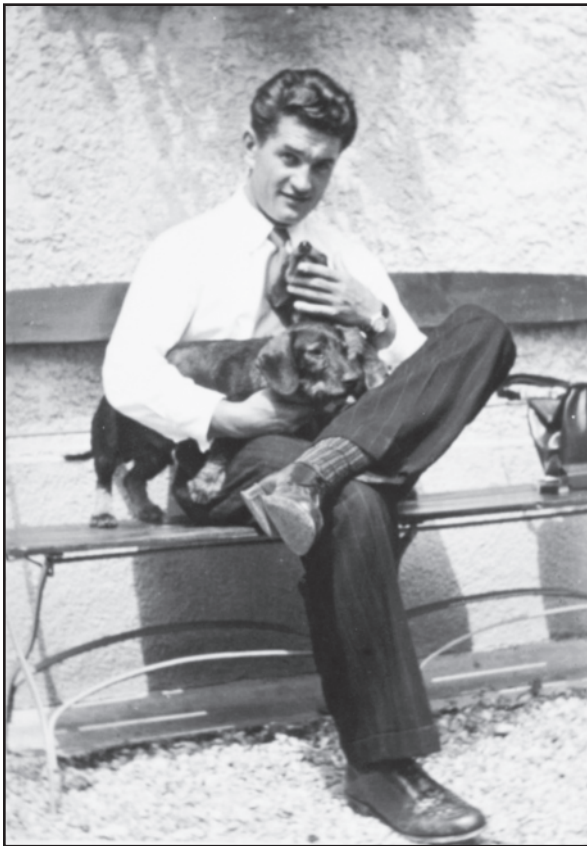
Juozas iš tikrųjų buvo toks, kokį Jūs minite. Jis buvo išsilavinęs, apsiskaitęs, giliai mąstantis ir tikintis asmuo, jame buvo sukaupiti patys gražiausi charakterio bruožai. Jis domėjosi Paryžiaus pastatų, paminklų architektūra. Architektūrą studijavo Lietuvoje, bet negalėjo jos baigti, nes naciai uždarė universitetą, įtarę studentus antinacine veikla. Nuo tada Juozas įsijungė į pasipriešinimo prieš nacių ir komunistus kovą. Turbūt buvo taip lemta, kad ši kova man suteikė laimę jį pažinti tokį, su kuriuo turėjau ypatingą dvasinį ryšį, supratau, ką iš tikrųjų reiškia meilė ir pasiaukojimas tėvynei.

Vos tik pradėjus su juo bendrauti, sunkiai sirgau ir beveik metus su puse praleidau ligoninėje ir sanatorijoje. Per tą ilgą sveikimo laiką mudu su Juozu intensyviai susirašinėjome. Juozas buvo be galo vienišas, nuolat turėjo keisti savo adresą ir pavardę, laikytis labai slapta. Bendravo tik su keliais asmenimis (dr. Stasiu Bačkiu, jo šeima ir Petru Vilučiu), ieškodamas kelių grįžti į Lietuvą. Be galo išgyveno, kad tie keliai taip sunkiai surandami. Mane galėjo aplankyti retai, turėjo vengti susidūrimų su žmonėmis, kad nebūtų iššifruotas. Galbūt tas

Nijolė ir Juozas Lukšos Vokietijoje.

mudviejų toks intensyvus susirašinėjimas jam padėjo dorotis su taip slegiančia aplinka, vienišumu ir kartais beviltišku jausmu. Jo laišškai man parodė, koks nepaprastas žmogus buvo Juozas, kokia gili buvo jo meilė Lietuvai, kuri buvo jam pačioj pirmoj vietoj, daug pirmesnė negu jo meilė man. Ir kaip aš galėjau kovoti su tokia „konkurente“?

Juozas Lukša Tubingene, 1950 m. liepa.

Genocido aukų muziejaus fondo nuotr.

– Viename laiške jis sako, kad esąs mažiau išsilavinęs už Jus, nes Jūs skaitote rimtesnes už jį knygas...

– Tą laišką jis rašė labai slegiančios nuotaikos, save lygindamas su klykiančia žuvėdra, nuklydusia į svetimus vandenynus, jaučiasi paskendęs vis „bjauriai besikomplicuojančioje mums atmosferoje“. Tokioj prislėgtoj nuotaikoj mane aplankęs jis jausdavosi neįdomus ir nuobodus, nes negalėjo su manim kaip paprastai tauškėti. Tame laiške jis rašė, kad tokiu yra gimęs ir kad keleto metų kova išvogė ir juoką, ir gerą nuotaiką, ir palaidą liežuvį, ir su žmonėmis lanktumą. Jo dienos tuo metu buvo perkrautos „pirmaeiliais dalykais“. Nauji, 1949-iejį, metai čia bus sutikti su „sklidinomu taurėmu, tik mūsų brangioje tėvyneje palaidą juoką pakeis ašara kančios, o skambėjimą svaiginančių taurių – dudenančių kulkosvaidžių garsai“.

Juozo laiškuose dažnai buvo galima justi mintis apie jo greitą „pradingimą“, kas reiškė grįžimą į Lie-

tuva. Daugelyje laišku minėti „pirmaeiliai dalykai“, „pirmoji žmona“, „meilužė“ reiškė Lietuvą ir visa tai, kas susiję su Lietuva. Tokius išsireikšimus jis vartojo saugumo dėlei, jei laišškai pakliūtų į nepageidaujamas rankas.

Niekad nepajutau, kad esu labiau išsilavinusi už jį, nors tuo metu sanatorijoje aš tiesiog rydavau knygas, nes turėjau daug laiko. Juozas labai domėjosi architektūra, norėjo išmokti prancūzų kalbą ir manęs prašė parūpinti literatūros apie architektūrą prancūziškai. Jis buvo pasiilgęs to, ką kadaise mėgo labiau už ką kita ir norėjo turėti progą „liežuvį palaužyti“.

– Keliuose laiškuose Juozas užsimena apie rašomus memuarus. Atrodo, kad prie jų rašymo kažkokiu būdu prisidėjote ir Jūs? Pvz., jis sako, kad buvo Jūsų išnaudotojas... Matyt, kažkuo jam padėjote prie rankraščio – gal mašinėle spausdinti, gal tekstą redaguoti...

– Juozo misija buvo pasiekti Vakarus ir juos informuoti apie ginkluotą pasipriešinimą sovietams ir apie žiauriai vykdomas represijas Lietuvoje. Su savim nešėsi partizanų laišką popiežiui ir informacinės medžiagos apie partizanų veiklą, kurią sudarė dieno-raščiai, rankraščiai, kovų aprašymai ir t. t. Knygą apie partizanus jis pradėjo rašyti 1949 m. pradžioje, po netikėtai prancūzų žvalgybos atšauko skrydžio į Lietuvą. Juozui tai buvo skaudus smūgis. Jis turėjo ieškoti kitų kelių grįžti atgal. Tai įvyko dieną prieš Vasario 16-ąją. Laiške man jis išreiškė savo gilų sielvartą, kartodamas šiuos žodžius: „Ieškau ir nesurandu nei kaltininko, nei atsakymo, kodėl aš šiandien čia, o ne ten, kur jau privalau būti...“ Tas ilgas vasario 16 d. rašytas laiškas buvo toks įspūdingas, kad pateko ir į spaudą.

Po tos nesėkmės Juozas savo energiją išliejo rašydamas knygą apie partizanus. Aš mėginau jam padėti, sanatorijos bibliotekoje mašinėle perrašydama jo rankraščius. Tada jį, berašantį, ir nufotografavau. Ši nuotrauka pateko į jo laišku knygos viršelį.

– Iš jo laišku stiliaus ir pamėgimo mąstyti popieriuje galima būtų manyti, kad jis rašė eiles. Ar Jums neteko matyti jo eilėraščių arba ar jis nėra prisipažinęs, kad rašė eiles? Kad skaitydavo eiles, galima numanyti iš jo lagamine, perduotame Jums, rasto eilėraščio „Lauk...“

– Juozas eilių nerašė, bet mėgo jas skaityti. Kai jo lagamine radau tą eilėraščių („Lauk manęs, aš sugrįšiu“) man Amerikos žvalgybos perduotame jo lagamine, buvau labai sujaudinta, nes to eilėraščio turinys labai atitiko mano padėtį. Kaip daug vėliau paaiškėjo, tas eilėraščių po karo buvo išspausdintas vokiečių žurnale. Matyt, Juozas jį rado ir laikė savo lagamine, žinodamas, kad po jo skrydžio į Lietuvą jis man bus perduotas.

– Koks Juozas Jums pasirodė Jūsų pažinties pradžioje? Jis buvo labai gražus vyras, galima būtų manyti – moterų širdžių ėdikas. Ar iš karto patikėjote jo jausmais?

– 1948 m. vasarą Juozas, pralaužęs geležinę uždangą, kartu su Švedijoje gyvenančiu Jonu Pajauju,

kuri pažinojo per antinacinę veiklą, atvyko į Paryžių. Čia Jonas mane supažindino su Juozu ir pristatė jį „Skrajūno” vardu. Supratau, kad jis buvo paslaptingas asmuo, labai gražus, linksmo būdo, ir buvo lengva su juo bendrauti. Jam labai patiko Paryžius, jis stebėjosi ir gėrėjosi šio miesto architektūra, vaikščiojome ir po Liuksemburgo sodą, susitikdavome dažniau, ir po kiek laiko paaishėjo, kas jis iš tikrųjų yra. Šis, vos užsimezges, ryšys tarp mudviejų darėsi vis gilesnis mūsų dažno susirašinėjimo dėka man susirgus.

– Vėlgi iš laiškų matyti, kad Jūs lyg ir žinojote, ką jis veikia ir kad ruošiasi grįžti į Lietuvą. Jus tas žinojimas tikriausiai kankino ir kartino susitikimų valandas? Ant- ra vertus, viename laiške jis Jus cituoja: „Sa- kyk, su kuo aš susidėjau?” Ką Jūs turėjo- te galvoje? Jo paslaptinę veiklą?

– Aš labai išgyvenau žinodama, kad jo grįžimas į Lietuvą yra neiš- vengiamas ir kad jis gali žūti. Sten- giausi to neparodyti ir apie tai nekal- bėti. Juozas viename savo laiške rašė, kad mudviejų laimės išikūnijimas yra susijęs su nugalėjimu aibės kliūčių, kurioms iš kelio mes nesitrauksime. Arba tokiu būdu ją pasiekę džiaugsi- mės, arba paaukoję viską, paliksime ją svetimiems.

Apie savo veiklą Juozas atvirai ne- galėjo rašyti, nes tai buvo per daug pa- vojinga ir susiję su paslaptimi. Aš greičiausiai juokais jo paklausiau: „Su kuo aš susidėjau?”

– Ką konkrečiai žinojote (ar bent nu- jautėte) apie jo veiklą tuo metu? Ką paži- nojote iš tų žmonių, kurie dirbo (veikė) su juo, ir kokioms aplinkybėmis su jais esa- te susitikusi?

– Apie Juozo veiklą nežinojau, nes ji buvo slapta. Apie savo bendraży- gius „Dzikį” (Joną Kukauską, būsimą išdaviką) ir „Ursą” (Joną Kupstą) ži- nojau tik tiek, kiek Juozas juos minė- davo savo laiškuose, aprašydamas lais- valaikius besimaudant Marnos upėje. Jie kartu su Juozu prancūzų žvalgybos buvo ruošiami kelionei į Lietuvą.

Paryžiuje pažinojau dr. Stasį Bač- kį ir jo šeimą; jie Juozą labai mylėjo ir globojo. Ponia Bačkienė mane aplankė ir ligoninėje, ir sanatorijoje. Ir tai man sudarė didelį malonumą.

– Iš laiškų matyti, kad ne visi pritarė Jūsų vedyboms, o kun. M. Krupavičius at- virkščiai – skatino. Kodėl Jūs ryžotės san- tuokai, nors žinojote, kad Jūsų būsimasis vyras išvyksta ir gali žūti?

– 1950-iejį metai atnešė daug pasi- keitimų. Amerikos žvalgyba Vokietii- joje perėmė Juozo ir kitų treniravimą skrydžiams į Lietuvą. Savo laiškuose vasario mėn. Juozas minėjo apie vy- kimą į „mano dėdės (dr. Petro Karve- lio) gyvenvietę”. Mano dėdė su teta ir pussere Ugne tada gyveno Tubingene. Juozas, atsidūręs Amerikos žvalgy- bos globoje, prašė manęs jam nerašyti. Savo laiške minėjo, kad visus šiuos „pasikeitimus ir neaiškius planus rei- kia suvokti kaip teigiamą įnašą į „pir- mosios žmonos” (Lietuvos) reikalus.

Po gana ilgos pertraukos gavau Juozo laišką iš Vokietijos. Jis aplankė mano tetą ir dėdę, kurie jį pakvietė va- karienės. Savo laiške minėjo ir apie ap- silankymą pas prof. Brazaitį. Šie as- menys buvo pirmieji Vokietijoje, su ku- riais Juozas užmezgė ryšį. Apytikriai tuo metu jis matėsi ir su prel. Krupa- vičium, bet man apie tai laiške nemi- nėjo.

Išėjusi iš sanatorijos 1950 m. gegu- žės mėn. gyvenau pas tetą ir dėdę Tu- bingene. Juozui buvo labai svarbu, kaip jie žiūrėtų į mudviejų galimą

Nijolė Bražėnaitė-Paronetto.

V. Valiušaičio nuotr.

santuoką. Aš atsimenu, kad dėdė ma- ne pabučiavo ir pasakė, kad jis yra la- bai sujaudintas ir mus supranta. Iš jo pusės nebuvo jokių atkalbinėjimų ir perspėjimų dėl neaiškos ateities. Prel. Krupavičius mūsų santuoką skatino.

Savo likimą mudu su Juozu atida- vėme Dievo valiai. Abudu jautėme, kad esame skirti viens kitam. Juozas tikėjosi, kad jam pavyks pralaužti ge- ležinę uždangą trečią kartą. Kaip daug vėliau patyriau, jis buvo suorganizavęs net lėktuvą tai įvykdyti. Aš niekad nesigailėjau, kad ištekJau už Juozo, nors patyriau daug išgyvenimų ir skausmo. Jis mane labai praturtino savo drąsa, ryžtu, atsidavimu tai šven- tai kovai už Lietuvos laisvę ir savo auka. Jis buvo asmuo su nepapras- tom charakterio savybėm. Ir jo meilė man irgi buvo labai gili.

– Ar tuo metu Jūs supratote, kad Juo- zas yra svarbus žmogus pasipriešinimo ju- dėjime?

– Kai Juozas pasiekė Vakarus, ži- nojau, kad jam buvo patikėta labai svarbi misija, kuri galėjo būti patikė- ta tik be galo drąsiam ir išvalgiam as- meniui, sugebančiam ją atlikti. Ir jis ją įvykdė, palikęs memuarus, pavirtusius knyga, keliomis kalbomis bylojančia apie kovą už Lietuvos laisvę.

– Ar Juozas ką nors yra pasakojęs, pvz., apie dalyvavimą 1941 m. sukilime, apie veiklą vokiečių okupacijos metais?

– Pats Juozas apie dalyvavimą su- kilime 1941 m. ir antinacinę veiklą man nepasakojo, bet Jonas Pajaujis apie tai minėjo.

– Kas Juozui Lukšai Prancūzijoje suteikė išlaikymą? Atrodo, jis neturėjo daug pinigų gyvenimui, nes, pvz., tardamasis su Jumis susitikti, prašo užsakyti nebrangų viešbutį.

– Nežinau, kas Juozą išlaikė. Jis niekad man apie tai neminėjo. Galbūt per dr. Bačkį jį šelpė VLIK’as, o gal prancūzų ar Amerikos žvalgyba. Kai su- sirgau, jis manęs klausė, ar negalėtų kaip nors man padėti. Aš ilgus mėne- sius buvau ligoninėje ir visus metus sa- natorijoje. Prancūzijoje ligoniais buvo pasirūpinta. Be to, sanatorijoje aš pri- sidėjau kaip medikė kraujo transfuzi- jos centro laboratorijoje, dirbdama su tuo metu išrasta nauja kraujo grupe, su kuria susipažinau prieš susirgdama, dirbdama vienoje Paryžiaus ligoninė- je, todėl galėjau prisidėti savo patyrimu.

– Ką Jūs galvojote ir kaip jautėtės, kaip gyvenote po Juozo išvykimo į Lietuvą? Kiek tęsėsi nežinia? Ar Jumis rūpinosi kas nors iš tų žmonių, kurie dalyvavo su Juo- zu vienoje veikloje?

– Po mudviejų vestuvių, kurios vyko 1950 m. liepos 23 d. su prel. Krupa- vičiaus palaiminimu, už savaitės Juozas turėjo grįžti į Amerikos žvalgybą ir tęsti intensyvų ruošimąsi skrydžiui į Lietuvą. Atsisveikinome Traifelbergo

viešbutyje, kuriame praleidome savo „medaus savaitę” netoli Tubingeno, beveik neturėdami laiko sau. Mus kas- dien lankė VLIK’o nariai ir keli arti- miausi asmenys, tarp kurių buvo Juli- jonas Būtėnas (Juozo pabrolys, nega- lėjęs atvykti į vestuves, nes ir jis buvo ruošiamas skrydžiui į Lietuvą), Birutė ir Levas Prapuoleniai ir kanauninkas Kapočius, kuris Juozo atneštą partiza- nų laišką perdavė popiežiui. Mudviejų atsisveikinimas buvo labai skaudus, bet to skausmo viens kitam nerodėme.

Tada nežinojau, kada Juozas ir jo grupė buvo nuskraidinti į Lietuvą. Nežinia apie jo likimą tęsėsi ligi 1956 m. Apie jo žūtį man pranešė Kongreso atstovas Charles J. Kersten, kuris su savo palydovais 1953 m. atvyko į Vokie- tiją tirti Baltijos kraštų (sovietinės) okupacijos aplinkybių. Vienas iš jo liudininkų buvo pulkininkas Burickis, pasitraukęs iš sovietų kariuomenės ir perėjęs į Vakarus. Jis Kerstenui pa- liudijo apie parašiutais nuleistus žval- gus, kurie sovietams jau buvo žinomi. Ypač jiems buvo labai svarbu sugauti gyvą vieną jų. Kerstenas, grįžęs į Ame- riką ir peržiūrėjęs gausybę sukauptos medžiagos, įsitikino, kad Burlickio mi- nėtas svarbus Amerikos žvalgybos nu- leistas asmuo slapyvardžiu „Miški- nis” buvo Juozas. Jis nutarė man pra- nešti, kad Juozo daugiau nebelaukčiau. Ir tai padarė specialiai atskridęs į New Yorką, kur tuo metu gyvenau. Jis, matyt, norėjo asmeniškai apie tai man pranešti. Kongreso atstovas Kerste- nas, lankydamasis VLIK’e, sužinojo apie Juozo ir mano istoriją ir labai už- jautė. Jo dėka 1953 m. patekau į Ame- riką, kur galėjau grįžti prie taip seniai

nutrauktos medicinos ir įsigyti pato- logo specialybę. Taip, pasinėjusi į darbą, galėjau laikytis ir gyventi to- liau. Juozo atneštos partizanų dainos skambėjo beveik kiekviename lietu- viškame renginyje. Jų skambėjimas man priminė Juozą, ir buvo labai liūdna.

– Kaip į Jūsų jausmus pirmajam vy- rui reaguodavo Jūsų antrasis vyras – Pa- ronetto, juk nuolat lietuviškoje visuomenėje buvo prisimenama, kad esate Juozo Luk- šos žmona?

– Julijonas Būtėnas lydėjo Juozą lėktuve skrendant į Lietuvą spalio 3 d. Jis perdavė man paskutinį Juozo at- sisveikinimo laišką. Jame jis išreiškė viltį, kad po trumpo laikotarpio bus ir vėl su manim. „O jei kartais likimui patiktų mane fiziškai sunaikinti, tai padaryk mane, kažkur egzistuojantį, laimingu, susikurdama sau laimingą gyvenimą”.

Jeigu ne šie Juozo žodžiai pasku- tiniame laiške, aš turbūt niekad nebū- čiau galėjusi pagalvoti apie kitos šei- mos kūrimą. Jie man padėjo, lyg pri- tarė, kai mano gyvenime pasirodė Ren- zo (Fiorenzo Paronetto), kurio charak- teris buvo panašus į Juozo. Juozas save paaukojo Lietuvai, o Renzo buvo pasišventęs moksliniams tyrimams, ir jam jie buvo be galo svarbūs. Jį la- biausiai domino kepenys, skelbė savo tyrimų rezultatus ir buvo žinomas tarptautiniu mastu. Mes kartu įgijome patologo specialybę. IštekJau už jo 1961 m., praėjus beveik 11 metų nuo Juozo žūties. Mus rišo ta pati profesija.

Renzo buvo ramaus būdo, niekad nemačiau jo supykusio ir; nors žinojo, ką man reiškė Juozas, jis mane supra- to, leido man beveik kasmet vykti į Lie- tuvą dalyvauti jo žūties minėjimuose, nors jaučiau, kad jam tai buvo ne- lengva. Jis matė ir man skirtą dėmesį lietuviškuose renginiuose, bet stengėsi būti draugiškas su visais. Lietuviai jį mėgo ir gerbė. Su Renzo sukūrėme gra- žią ir darnią šeimą, išauginome dvi puikias dukras, Liuciją ir Laurą, ir lai- mingai išgyvenome 48 metus. Renzo mirė eidamas 81-uosius metus nuo kepenų, kurioms tirti jis atidavė beveik visą savo profesinį gyvenimą, vėžio. Juozo linkėjimas man, atrodo, iš- sipildė, bet jo prisiminimas liko gyvas.

Dėkojame už nuoširdžius atsakymus.
Parengė Audronė V. Škiudaitė

SKAUSMO GYDymas

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ

SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ

7600 W. CollegeDrive

Palos Heights, IL 60463

Tel. 708-361-5550

Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų

skausmų gydymas

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.

VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS

Kalbame lietuviškai

6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6

Chicago, IL 60638

Tel. 773-229-9965

Valandos susitarus

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS

AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA

150 E. Huron, Suite 1000

Chicago, IL 60611

Valandos susitarus

Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA

219 N. Hammes Avenue

Joliet, IL 60435

Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA

9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL

Tel. 708-598-8101

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą

Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai

4647 W 103 St, Oak Lawn, IL

Tel. 708-422-8260

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Paminėtos 25-osios Medininkų žudynių metinės

Medininkų minėjimas.

Gedimino Savickio nuotr.

Medininkai (ELTA) – Liepos 31-ąją sukako 25-eri metai nuo to laiko, kai Medininkų pasienio poste buvo žiauriai nužudyti Lietuvos Respublikos sieną saugoję pareigūnai. Tragedijos minėjimo renginiai tradiciškai vyko Vilniuje ir prie Medininkų memorialo.

Medininkų tragedijos minėjimo renginiuose dalyvavo žuvusiųjų giminės ir artimieji, Prezidentūros, Seimo, Vyriausybės, Vidaus reikalų ministerijos, Finansų ministerijos, Policijos departamento, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Muitinės departamento vadovybė, pareigūnai, visuomenės atstovai.

Memoriale esančiame statybinių vagonėlyje, kuriame dirbo ir buvo nužudyti jaunos Lietuvos valstybės pareigūnai, buvo eksponuoja-

mi žuvusiųjų tą naktį turėti asmeniniai daiktai, kurie saugomi Lietuvos nacionaliniame muziejuje.

1991 m. liepos 31-ąją Medininkų pasienio poste prie sienos su Baltarusija buvo sušaudyti: Vidaus reikalų ministerijos Policijos departamento greitojo reagavimo rinktinės „Aras“ policininkai – Mindaugas Balavakas ir Algimantas Juozakas, Policijos departamento Kelių policijos valdybos policininkai – Juozas Janonis ir Algirdas Kazlauskas, Muitinės departamento Vilniaus muitinės inspektoriai – Antanas Musteikis ir Stanislovas Orlavičius. Ričardas Rabavičius nuo šautinių žaizdų galvoje mirė ligoninėje rugpjūčio 2-ąją. Vienintelio sunkiai sužeisto muitinės pareigūno Tomo Šerno gyvybę medikams pavyko išgelbėti.

Prezidentė ir premjeras vyks į Rio

Vilnius („Draugo“ info) – Prezidentė Dalia Grybauskaitė šią savaitę išvyksta į Rio de Janeirą, kur dalyvaus Olimpinių žaidynių atidaryme. Antrąją olimpiados pusę ją pakeis premjeras Algirdas Butkevicius, stebėsiantis ir žaidynių uždarymo iškilmės.

Prezidentė iš viso Rio de Janeire viešės šešias dienas – nuo rugpjūčio 4 iki rugpjūčio 10 dienos. Prezidentūra apmoka tik delegacijos kelionės išlaidas, t. y. lėktuvo bilietus, tam skirta apie 15 tūkst. eurų, likusią išlaidų dalį apmokės Tarptautinis olimpinis komitetas.

Lietuvos tautinis olimpinis komitetas (LTOK) pranešė, kad iš viso į Vasaros olimpinės žaidynės vyks 143 akredituoti delegacijos nariai ir dar apie 30 neturinčių akreditacijų. Rio de Janeire bus 67 Lietuvos sportininkai, 41 treneris, 25 aptarnaujančio personalo

atstovai: 7 gydytojai, 13 kineziterapeutų, 2 masažuotojai, 2 vadybininkai, 1 dviračių mechanikas, 9 misijos nariai. Taip pat į žaidynes vyks 8 teisėjai. Delegacijai vadovaus LTOK prezidentė Daina Gudžinevičiūtė bei jos pavaduotojas – LTOK generalinis direktorius Valentinas Paketūras.

Į žaidynes vyks ir apie 30 sporto specialistų, kurie nėra akredituoti delegacijos nariai. Tai – 3 LTOK Vykdomojo komiteto nariai, 28 sporto federacijų, kurios yra LTOK narės, atstovai ir 1 savivaldybės atstovas

Vasaros olimpinės žaidynės Brazilijoje Rio de Janeire prasidės rugpjūčio 5 dieną ir vyks iki rugpjūčio 21 dienos. Tai bus pirmosios žaidynės Pietų Amerikoje.

Planuojama, kad žaidynėse apsilankys daugiau nei pusė milijono turistų ir per 10 tūkst. sportininkų.

Pagrindinės ES problemos – imigracija ir terorizmas

Vilnius (ELTA) – „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, imigracija išlieka dažniausiai tiek lietuvių, tiek kitų europiečių nurodoma problema (53 proc. lietuvių ir 48 proc. europiečių), išskylanti Europos Sąjungai (ES). Daugiau kaip pusė – 67 proc. europiečių pritaria bendrajai ES migracijos politikai. Terorizmas yra antra dažniausiai nurodoma problema (48 proc. lietuvių ir 39 proc. europiečių). Terorizmas minimas daug dažniau nei ekonominė padėtis (19 proc., sumažėjo 2 procentiniais punktais), valstybių narių viešųjų finansų padėtis (16 proc., sumažėjo 1 procentiniu punktu) ir nedarbas (15 proc., sumažėjo 2 procentiniais punktais).

Paprašyti įvardinti, kokios yra didžiausios problemos, išskylančios Lietuvai, daugiau kaip pusė (59 proc.) lietuvių nurodė didėjančias kainas, infliaciją, pragyvenimo kainą, antra didžiausia problema Lietuvoje, lietuvių manymu, yra mokesčiai (25 proc.).

Europiečių, sakančių, kad pasitiki ES, dalis, palyginti su 2015-ųjų rudeniu, padidėjo 1 procentiniu punktu, iki 33 proc. Tuo tarpu lietuvių, pasitikinčių ES, dalis sumažėjo 1 procentiniu punktu, tačiau išlieka palyginti didelė – 58 proc. Vidutinis pasitikėjimo nacionalinėmis vyriausybėmis lygis išliko stabilus – 27 proc. europiečių ir 24 proc. lietuvių.

Rusijos kariškiai tarsis su Baltijos šalimis

Maskva (ELTA) – Rusijos Federacijos gynybos ministerija yra pasirengusi konsultacijoms su kolegomis iš Pabaltijo ir Skandinavijos šalių, taip pat su Lenkijos atstovais, kad būtų galima pašalinti abipusį susirūpinimą, susijusį su karine veikla prie sienų. Tai pirmadienį pareiškė Rusijos gynybos ministro pavaduotojas Anatolijus Antonovas.

Jis pabrėžė „pasirengimą bendram darbui, kuris leistų išvengti incidentų jūroje ir ore remiantis dviša-

liais susitarimais šioje srityje, taip pat konsultacijoms su Latvijos, Lietuvos, Estijos, Lenkijos, Švedijos ir Suomijos gynybos žinybomis, kad būtų pašalintas abipusis susirūpinimas, susijęs su karine veikla pasienio rajonuose”.

„NATO kariniai ekspertai pakviesti šių metų rugsėjo mėnesį į Maskvą dalyvauti konsultacijose dėl karinės ir politinės padėties Europoje”, – pažymėjo Rusijos gynybos ministro pavaduotojas.

H. Clinton atakuoja rusų programišiai

Washingtonas („Draugo“ info) – Programišiai įsilaužė į kompiuterinį tinklą, kuriuo naudojasi demokratų kandidatės į JAV prezidento postą Hillary Clinton rinkimų kampanijos būstinė.

Tai jau trečioji programišių ataka prieš JAV demokratų. Federalinis tyrimų biuras tiria įsilaužimą į JAV demokratų partijos Komiteto (DCCC), renkančio lėšas demokratų kandidatams į Kongreso narius, tinklus. H. Clinton būstinės atstovų manymu, prie

atakų galėjo būti prisidėję programišiai iš Rusijos, kurie esą mėgino rasti informacijos, diskredituojančios demokratų, ir tuo padėti Donald Trump kampanijai. Kremlius pareiškė, kad tokie kaltinimai nepagrįsti ir kad Rusija nesikiša į JAV vidaus politiką.

H. Clinton rinkimų kampanijos būstinė paskelbė, kad naujausios programišių atakos metu nusikaltėliams pavyko prieiti prie programos, kuri naudojama duomenų analizei, tačiau į vidines sistemas įsilaužta nebuvo.

Turkija valo ginkluotąsias pajėgas

Ankara (ELTA) – Turkija iš ginkluotųjų pajėgų pašalino beveik 1 400 asmenų dėl įtariimų ryšiais su pamokslininku, kurį kaltina bandžius įvykdyti perversmą. Apie tai paskelbė šalies Prezidentas Recep Tayyip Erdogan.

Dar anksčiau už savo vaidmenį pučė, kurio metu žuvo 237 žmonės, o daugiau nei 2 100 buvo sužeisti, iš kariuomenės personalo buvo atleisti daugiau nei 1 700 asmenų.

Pirmadienį į Ankarą susitikti su su Turkijos generalinio štabo viršininku Hulusi Akar ir ministru pirminku Binali Yildirim išvyko JAV generalinio štabo vadas Joseph Dunford.

Turkijoje plečiasi susidorojimai su rėmusiais pučą.

15 min.lt nuotr.

Dėl kunigo nužudymo sulaikyti du asmenys

Paryžius (ELTA) – Prieš du vyrus pradėtas oficialus tyrimas dėl Normandijos bažnyčios kunigo Prancūzijoje nužudymo. Vienas iš dviejų sulaikytų vyrų yra vieno žudiko pusbrolis. 30-metis Farid K., žudiko Abdel Malik Petitjean pusbrolis, sulaikytas dėl įtariimų „teroristiniais ryšiais”. Prieš kitą vyrą, 20-metį Jean-Philippe Steven, dėl įtariimų mėginus birželio mėnesį kartu su A. M. Petitjean keliauti į Siriją pradėtas oficialus tyrimas.

Devyniolikmečius A. M. Petitjean ir bendrininką Adel Kermiche nukovė policija. Abu vyrai praėjusį antradienį Saint-Étienne-du-Rouvray miestelio

bažnyčioje nutraukė pamaldas, paėmė įkaitų ir perrėžė 86-erių metų kunigui Jacques Hamel gerkle.

Nuo birželio, kai bandė iš Turkijos patekti į Siriją, A. M. Petitjean buvo patekęs į stebėjimo sąrašą dėl galimos grėsmės saugumui. A. Kermiche taip pat buvo žinomas saugumo tarnyboms.

Sekmadienį musulmonai Prancūzijoje dalyvavo katalikiškose Mišiose, norėdami po kunigo nužudymo pareikšti solidarumą. Prancūzijos musulmonų taryba (CFCM) paragino musulmonus dėl nužudymo rodyti „solidarumą ir užuojautą”.

Draus mečėčių finansavimą iš užsienio

Paryžius (Diena.lt) – Prancūzija gali uždrausti mečėčių statybos jos teritorijoje finansavimą iš užsienio. Tai pareiškė šalies premjeras Manuel Valls. „Reikia apmąstyti naujus santykius su islamu Prancūzijoje. Aš esu už tai, kad laikinai būtų uždrausta finansuoti iš užsienio mečėčių statybą šalyje”, – sakė ministras pirmininkas.

Jis pranešė, kad nuo 2015 metų lapkričio 14 d. Prancūzijoje buvo at-

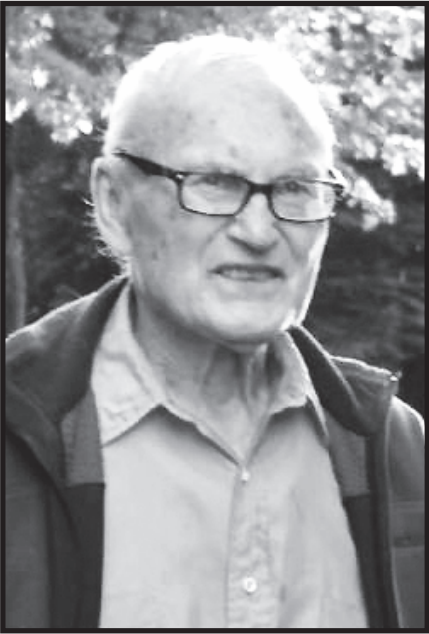
liktos 3 609 administracinės kratos (be teismo sankcijos), buvo išsiųsta iš šalies 80 imamų ir pamokslininkų, kursčiusių religinę neapykantą, užblokuotas 71 islamistų tinklalapis.

Prancūzijos vyriausybės vadovas pavadino akivaizdžia klaida tą faktą, kad vienas iš islamistų, neseniai nužudžiusių kunigą Normandijoje, anksčiau buvo suimtas policijos, bet palaidotas.

Amžinybėn iškeliavo
prof. Leonas Sabaliūnas
– kultūringas, išsilavinęs, nuoširdus žmogus

ROMUALDAS KRIAUČIŪNAS

„Kultūringas, išsilavinęs, nuoširdus“, – tai kun. Gintaro Joniko taiklus Leono Sabaliūno, Amžinybėn iškeliavusio š. m. birželio 26 d., apibūdinimas. Šie žodžiai buvo išsakyti liepos 27 d. Dievo Apvaizdos parapijos bažnyčioje Soutfield, Michigan, kur buvo atnašautos gedulingos šv. Mišios ir šeimos nariai prisiminė velionį. Susilaukta daug užuojautų iš įvairių Lietuvos Respublikos pareigūnų (Prez. Valdo Adamkaus su žmona ir kt.) bei išeivijos organizacijų. Bažnyčioje giedojimui vadovavo Rita Giedraitienė ir Asta Piestienė. Po šv. Mišių prie Reginos paruošto vaišių stalo dalyviai turėjo progą pabendrauti su velionio šeima, jo draugais bei artimaisiais.

Leonas Sabaliūnas gimė 1934 m. sausio mėn. 25 d. Kaune. Buvo politologas, istorijos daktaras (1963). 1944 m. su tėvais pasitraukė į Vakarus. Vėliau persikėlė į JAV. 1952 m. baigė Benton Harbor gimnaziją Michigan valstijoje. Nuo 1954 m. dalyvavo Santaros-Šviesos federacijos veikloje; 1955–1956 m. centro valdybos pirmininkas. Žurnalo „Lituanus“ vyr. redaktorius, Lietuvių studentų sąjungos užsienio skyriaus pirmininkas. 1956 m. University of Illinois įsigijo bakalauro, o 1958 m. Columbia universitete, NY, – magistro laipsnius. 1959 m. Columbia universitete įgijo rusistikos specialybę, šiame universitete apgynė doktoratą. 1963–1966

m. dėstė politinius mokslus St. John universitete New Yorke. Nuo 1966 m. dėstė politinius mokslus Eastern Michigan universitete. 1968–1971 m. buvo šio universiteto politinių mokslų sekcijos vadovas, 1976–1993 m. Politinių mokslų katedros vedėjas. Į pensiją išėjo 1999 m.

1970–1993 m. įvairiose mokslininkų konferencijose skaitė pranešimus apie Lenkijos ir Lietuvos valstybę, Lietuvos istoriografiją, komunistų veiklą Lietuvoje 1918–1940 m., Lietuvos socialdemokratiją, apie dabartinės Lietuvos Respublikos politinę sistemą, Rusijos ir Rytų Europos konstitucijų raidą. 1972 m. išspausdino disertaciją „Lithuania in Crisis: Nationalism to Communism“. 1990 m. Duke University Press išspausdino „Lithuanian Social Democracy in Perspective, 1893–1914“. Su Vincu Rasteniu parengė knygą „Antanas Smetona: Kalbos ir pareiškimai 1935–1940“ (1974). Parašė straipsnių (1957–1987) apie sovietų agresijos preliudiją, Lietuvos-Sovietų Sąjungos 1926 m. sutartį, lietuvių tremtinių organizacijas ir jų veiklą. Buvo Amerikos politinių mokslų sąjungos, Amerikos slavistikos sąjungos, AABS, Lituanistikos instituto narys. (Kai kurie faktai paimti iš *JAV Lietuviai – biografijų žinynas*, Vilnius, 2002).

Tinklalapyje www.lzinios.lt paskelbdamas pranešimą apie Leono Sabaliūno mirtį, Saulius Šimoliūnas primena, kad velionio disertacija Columbia universitete buvo išleista knyga „Lithuania in Crisis“ ir pasklido po pasaulį. Knygą išleido Indiana University, Bloomington, IN. „Jis surinko gyvų liudininkų pasisakymus ir dokumentinę medžiagą. Tai buvo nuėmimas sovietų klastingos kaukės (...) „Jis buvo vienas iš penkių Lietuvių studentų Santaros ikūrėjų. Dar trys – Kavolis, Rekašius, Šmulskštys mirė anksčiau. Aš esu paskutinis iš tos grupės“, – rašo S. Šimoliūnas.

Nuliūdę liko: žmona Ona (Ėringytė), duktė Imsrė Bruzgienė su vyru Audriumi bei vaikais Simona ir Laurynu Lietuvoje, duktė Medea Mondro su vyru Joe ir vaikais Karolina bei Luku Plymouth, MI, L. Sabaliūno sesuo Gražina Jasiukaitis Californijoje ir kiti velionio artimieji.

Mirė 2016 m. liepos 28 d., sulaukęs 91 metų.

Nuliūdę liko: sūnus Markus (Jane) Indreika; sesuo dr. Meilutė Alina Indreika-Biskis; sūnėnai Tauras ir Aras, dukterėčia Indrė Biskis.

Velionis buvo vyras a. a. Marian A. Indreika (Hull).

A. a. Matas bus pašarvotas penktadienį, rugpjūčio 5 d. nuo 3 val. p. p. iki 8 val. v. Adams-Winterfield & Sullivan laidojimo namuose 4343 Main St. (1blk. S. of Ogden), Downers Grove.

Laidotuvės įvyks šeštadienį, rugpjūčio 6 d. Iš laidojimo namų 9 val. ryto velionis bus atlydėtas į Pal. Jurgio Matulaičio misiją, kurioje 10 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Po Mišių a. a. Matas bus palaidotas Kaneville miestelio kapinėse.

Vietoje gėlių prašome aukoti Hinsdale Humane Society, 22 N. Elm St. Hinsdale, IL 60521.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę artimieji

Laidot. direkt. Adams-Winterfield & Sullivan FH;
tel. 630-968-1000 arba www.adamswinterfieldsullivan.com

A † A
Rašytojai
JULIJAI ŠVABAITEI-GYLIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jos sūnų, Pasaulio lietuvių centro valdybos pirmininką LINĄ GYLĮ, jo šeimą bei visus artimuosius ir kartu liūdime.

*JAV LB Lemonto apylinkės
valdyba ir nariai*

www.draugas.org/mirties

Donatas Greb, gyvenantis **Piedmont, CA**, pratęsė metinę „Draugo“ prenumeratą ir paaukojo 50 dol. Padėka už išsaugotą lietuviško žodžio skambėjimą.

Kazimieras Puotra, gyvenantis **Valparaiso, IN**, kartu su metinės „Draugo“ prenumeratos mokesčiu atsiuntė 50 dol. Jūsų paramos dėka dar ilgai gyvuos lietuviškas spausdintas žodis.

Dalia Navasaitis, gyvenanti **Bloomfield Hills, MI**, pratęsė metinę „Draugo“ prenumeratą ir paaukojo 50 dol. Jūsų parama padės skleisti lietuvišką žodį išeivijoje.

Nijolė Bražėnaitė-Paronetto, gyvenanti **Sparkill, NY**, kartu su metinės „Draugo“ prenumeratos mokesčiu atsiuntė 50 dol. Dėkojame už ne vienerių metų paramą.

Valerie Austras, gyvenanti **Melrose MA**, užprenumeravo „Draugą“ Edward Austrui ir paaukojo 50 dol. Nuoširdžiai dėkojame už paramą.

Remkime Draugo fondą
Nuo 1992 metų Draugo fondas padeda išlaikyti mūsų lietuvišką, katalikišką „Draugo“ laikraštį. Prisiminkite Draugo fondą savo testamente. Keletas stambesnių palikimų užtikrins „Draugo“ laikraščio gyvavimą daugelį metų!

Draugo fondas
4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629 • tel: 773-585-9500

www.draugofondas.org

<http://draugokalendorius.org>

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Rugpjūčio 6–12 d. tėvų pranciškonų** vasarvietėje (Franciscan Guest House, 26 Beach Ave., Kennebunk, ME 04043) vyks Ateitininkų sendraugių studijų ir poilsio savaitė. Daugiau informacijos apie programą el. paštu: vygantaite.sabaliene@gmail.com (Monika Sabalienė). Kambarius vasarvietėje galima užsisakyti el. paštu: info@franciscan-guesthouse.com arba paskambinus tel. 207-967-4865.

■ **Rugpjūčio 13 d., šeštadienį, 11 val. r.** bei rugpjūčio 14 d., sekmadienį, 12 val. p. p. Schuylkill Mall (route 61 and I-81, Frackville, PA 17893) vyks kasmet rengiamos Lietuvių dienos. Jūsų laukia šokiai, muzika, skanus maistas ir kitos linksmybės. Visi labai laukiami!

■ **Rugpjūčio 21–28 d. Neringos stovykloje** (147 Neringa Rd., Brattleboro, VT 05301) vyks menų ir sveikatingo poilsio stovykla suaugusiems „Meno8Dienos“. Kviečiame visus registruotis Neringos internetinėje svetainėje: neringa.org/lt_forms.html. Daugiau informacijos el. paštu: danguole@kuolas.com (Danguolė Kuolienė).

■ **Rugpjūčio 28 d., sekmadienį, 12 val. p. p.** Pasaulio lietuvių centre (14911 127th St., Lemont, IL 60439) vyks PLC lauko gegužinė.

Renginyje skambės muzika, veiks loterija, bus parduvinėjami gaivūs gėrimai bei lietuviški užkandžiai. Veiks lietuviškų gaminių mugė. Daugiau informacijos paskambinus tel. 630-257-8787. Visi labai laukiami!

■ **Rugsėjo 17 d., šeštadienį, 8 val. v. šv. Kazimiero** parapijos didžiojoje salėje (3855 Evans St., Los Angeles, CA 20027) vyks Irūnos bei Mariaus Jampolskio nuotaikingas pasirodymas „Viskas baigta“. Daugiau informacijos el. paštu: richardshow@yahoo.com arba tel. 323-360-7786 (Ričardas).

■ **Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje** kviečia visus spalio 9 d. Čikagos maratone ketinančius bėgti ir jam užsiregistravusius bėgikus prisijungti prie akcijos „Lietuviai Čikagos maratone“ ir burtis į vieningą komandą. Registracija el. paštu: agne.vertelkaite@urm.lt arba paskambinus tel. 312-397-0383. Žinutėje nurodykite savo vardą ir pavardę, telefono numerį, el. pašto adresą ir reikalingų marškinėlių dydį. Taip pat kviečiame visus sirgalius dalyvauti maratone ir palaikyti saviškius sirgalių zonoje ties 17 maratono mylia, prie Illinojaus universiteto Čikagoje vakarinėje Halsted gatvės pusėje, šiek tiek į pietus nuo Polk gatvės. Lauksime visų pasipuošusių lietuviškais marškinėliais, kepuraitėmis ir nešinių trispalvėmis.

**Niujorko Lietuvių Atletų Klubas ir
Lietuvos Respublikos Generalinis Konsulas Niujorke
kviečia visus kartu žiūrėti Lietuvos vyrų krepšinio
rungtynes Olimpiadoje**

Sekmadienį, Rugpjūčio 7d. Lietuva - Brazilija (1:15 PM) The Avenue Restaurant 71-22 Myrtle Avenue Glendale, NY <i>Švyturys, Cepelinai, Kūgelis, Koldūnai!</i>	Šeštadienį, Rugpjūčio 13d. Lietuva - Ispanija (6:00PM) Reif's Tavern 302 E 92nd Street New York, NY
---	---

Visos likusios lietuvių varžybos bus taip pat rodomos The Avenue Restaurant:
 Antradienį, Rugpjūčio 9d. - Lietuva - Nigerija (6:00PM)
 Ketvirtadienį, Rugpjūčio 11d. - Lietuva - Argentina (9:30PM)
 Pirmadienį, Rugpjūčio 15d. - Lietuva - Kroatija (9:30PM)

MES UŽ LIETUVĄ

Liepos 6 d. prie Pasaulio lietuvių centro susirinko nemažas būrys lietuvių, kurie kartu su kitais tautiečiais visame pasaulyje dalyvavo renginyje „Tautiška giesmė aplink pasaulį“. Renginį organizavo JAV LB Lemonto apylinkės valdyba. Himną giedojo įvairių bangų atstovai – ir vyresnio amžiaus lietuviai, ir vaikai, kuriuos į renginį atvedė sporto stovyklos vadovas Aurimas Matulevičius.

Dalius Kavaliauskienės nuotr.

Paraiškos 2016–2017 mokslo metų LF stipendijoms gauti bus priimamos nuo 2016 m. rugpjūčio 15 d. iki spalio 10 d. Elektroninę paraišką nuo š. m. rugpjūčio 15 d. rasite LF tinklalapyje www.lietuviufondas.org (skiltyje „Stipendijos“).

Lietuvių Fondas skelbia papildomą paraiškų priėmimą projektų paramai gauti. Elektroninę paraišką rasite LF tinklalapyje www.lietuviufondas.org (skiltyje „Parama“). **Paraiškos priimamos iki 2016 m. rugsėjo 1 d.**

DRAUGAS
773-585-9500

VANAGAI - 2016

19-ji metai

**BIRZELIO 26d. - LIEPOS 3d.
SĖKMINGAI ĮVYKO
KRIKSCIONIŠKA LABDARINGA
JAUNIMO STOVYKLA**

Dėkojame už maldas ir aukas...

STOVYKLOS VIDEOFILMO PRISTATYMAS
TĖVIŠKĖS PARAPIJOJE, 5129 Wolf Rd. Western Springs, IL-60558
rugpjūčio 14d. po pamaldų kurios prasideda 11.30val. r.